

Turkish A: literature – Higher level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)
Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)
Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında edebi eleştiri yazınız:

1.

Babam sabah erkenden kahveye gider, akşam yemeğe gelirdi. Yemeğini yer yemez de ceketini giyer, yine kahveye giderdi.

İşi bozulduğundan beri böyleydi bu.

* * *

5 Bir gün annem sol kolunu iyice sabunladı. Mutfak diye kullandığımız büyükçe odadaydık. Erkendi daha, çok erken, çırak kızlar bile gelmemişti. Kızarmış ekmek kokuyordu mutfak, bir de demli çay. Babam, kasketiyle ceketini giymiş, mestlerinin parmak uçlarında yaylanarak dikiliyordu.

10 Annem sabunladığı sol kolundan iki bilezik çıkarıp babama verdi. Bir gazete kâğıdına sarıp özenle cebine yerleştirdi babam. Boyun atkısını göğsüne çapraz ederken annem de paltosunu hazırlamıştı. Lastiklerini giydi sonra. Avluyu geçene dek kasketi bembeyaz oldu kardan.

Sokak kapısının kapandığını duyduk.

“Hayırlı olur inşallah,” diye mırıldandı annem.

* * *

15 Babamın “Karakız” diye seslendiği, her akşam sırtını fırçalayıp alnını okşadığı, sağarken huysuzlandığında “Dur kızım, dur,” diye yatıştırdığı kara inek alındı o iki bilezikle.

20 Günlerce çekiç, testere sesleri gelmişti eski kilerden. Kullanılmayan eski sobayı, pas rengi boruları, ayağı kırık sandalyeyi, ot yastıkları, “gâvur ölüsü” dediği kocaman minderi, dedemden kalma büyük un ambarını ter içinde kalarak dışarı taşımıştı. Soğuktu. Üşütür de hastalanır diye korkuyordu annem. Dudağının kıyısında hep Birinci sigarası, arada genzine kaçan dumandan kesik kesik öksürerek, dinlenmek nedir bilmeden çalışmıştı. Kimi kez de annem işini bırakıp sofaya çıkararak babamı gözlemiş, arada da, “O kadar yorma kendini, biraz ara ver!” diye uyarmak zorunda kalmıştı. Büyük bir coşkuyla çalışıyordu babam. Kısa sürede işe yaramaz kileri bir inek ahırına dönüştürüvermişti. Derme çatma bir de samanlık kurmuştu avluya.

25 Annemin çiçekliği bitmişti böylece; artık Karakız’ın ayakları altında çiğnenen, pislenen, bir kenarında “samanlık” denen o çirkin barakanın yer aldığı bir bahçe olmuştu. Bundan böyle, soğuk kış günlerinde çiçek soğanlarını korumasına hiç gerek kalmayacaktı.

30 Karakız’a çok sargındı babam; yemini verir, önüne suyunu taşıırken çocuk gibi olurdu. Evi öğrenene dek hep o götürüp getirmişti çobana. Çoban, sabah erkenden bütün mahallenin ineklerini toplar, kasabanın dışındaki büyük çayırılığa götürürdü. Akşam dönüşlerinde inekler, aynı okuldan dağılan çocuklar gibi, başları önlerinde evlerini bulur, kapının önünde böğürerek geldiklerini duyurlardı.

Sırtını karnına doğru usul usul kaşağıyla tararken, “Kızım, kızım,” derdi babam sürekli. O da bizden biri olmuştu artık.

* * *

35 Bir çığlıkla uyanıyoruz.

Annemin sesi bu, o bağılıyor:

“Hafize n’oldu... Hafize, bak yanındayım...”

Bağılıyor annem:

“Ölüyor... Yetişin inek ölüyor!”

“İnek yok,” diyor babam, “oda burası Hafize... İnek ne gezer burda...”

- 40 Odanın ışığı yanıyor. Uyuyor gibi yapıyoruz. Aynı yer yatağını paylaştığımız kardeşimle yüzlerimiz birbirine dönük. Olağandışı büyümüş gözleri gözlerimde. Susuyoruz.
Annem sarsıla sarsıla ağlıyor.
Babam yalınayak yataktan çıkmış, şekerli su yapmaya gidiyor anneme. Mutfağa gidecek, ışığı yakacak. Yatmadan önce yediğimiz elma, portakal kabukları çay tepsisinde öylece duruyor
- 45 olacak. Kedi dışarı atılmamışsa babamın ayak seslerini duyunca sobanın ardından minder altına dek karnını kilime sürte sürte kaçacak.
Yatmadan önce iyiydi oysa.
“Hap da neymiş canım,” dedi, “güzel uyurum inşallah bu gece”.
Babam kahveden geldikten sonra bir saat kadar oturmuş, oradan buradan
- 50 konuşulmuştu. Karakız’ın sözü edilmemişti. Daha önce de konuklar vardı. Onlar örgülerini örmüş, annem de el dikişi yapmıştı. İneği sattığımızı, ondan kurtulduğumuzu söylemişti konuklara. “Hem de kasap aldı,” demişti, “onca süt veren ineği zararına sattık”.
Söyleşip dertleşirlerken arada bir de bize çıkmışlardı: “Oğlum yeter artık... Oturun biraz be, ne zıpır şeylersiniz siz öyle...” Oysa biz, konuk çocuklarıyla birlikte, bu sözlere hiç kulak
- 55 asmadan odanın kapısını çaat vurup sofaya fırlamış, sofadan gümbür gümbür odaya dolmuş ve içerisini soğutmuştuk.
“Hadi uyu,” diyorum kardeşime usulca, “anne korktu yine”.
Gözlerimizi kapıyoruz.
Şekerli suyu içince kendine gelir gibi oluyor. Ağlamıyor da, derin derin soluklanıp
- 60 hıçkırıyor yalnızca.
“İyiyim,” diyor, “ışığı kapa istersen, çocuklar uyanmasın”.
Babamın çıplak ayakları sessizce geçiyor yatağın yanından. Elektrik düğmesi çat ediyor, oda karanlığa gömülüyor.
Fısıfısıf konuşuyorlar.
- 65 “Yine ineği gördüm. Şurda, çocukların yatağının az ilerisinde, gözlerini kocaman kocaman açmış yerde debeleniyordu.”
“Boşver,” diyor babam, “sattık gitti işte”.
“Saralı olduğunu bilmiyor muydu sanki? Komşu olacak sözde, hacı olacak! Bunu bize neden yaptı? Sakalından utansın rezil adam... Bizim gibisinden ne istedi...”
- 70 “Bu da işin tuzu biberi oldu... Kısmet işte...”
Sonra o fısıltılar da duyulmaz oluyor. Tepesinde iki çanı olan saat, arkalığında babamın pantolon ve ceketinin asıldığı sandalyenin üzerinde tıklayıp dururken uykuya dalıyorum.
Bir bekçinin uzaktan duyulan düdüğü Karakız’ın tren düdüğünü andıran sesine dönüşüyor.

* * *

- 75 Kardeşim başını iki yana sallayarak gülüyor. “Demek böyle bağıriyordu,” diyor ve o sesi çıkarıyor.
“Evet,” diyorum, “avlumuzdan bir tren geçmişti, ama sen çok küçüktün”.

Cemil Kavukçu, *Avludaki Tren* (2000)

2.

yaz için gece müzikleri

Llorona, sana...

*eğer beni, seni sevdiğim için seviyorsan
seni daha çok sevmemi ister misin?*

- I
5 önce şarap kırmızıyla çöküyor akşama
sonra kime benziyorum bu kısık ışıpta
- II
solgun yaz günleri geçiyor aramızdan
Llorona, senden önce gelecek mektubun
- 10 III
uzaklaşıyor tekne; ayrılık, kahve kokusu
telveye takılıyor falımdaki sevinç kuşu
- IV
15 Proust'u bırak uyusun kıyısında serin gecenin
yıldızlar eğilerek öpsün hülyalı gözlerinden
- V
virgül kırgın mavi, nokta koyu yeşil
mutluluk ipinedir mutsuzluk hep kalın
- VI
20 gece kalkıp su içmek gibi gülmüştün
nasıl da sevinçliydin vagonların arasında
- VII
suyun imzası naz demiştim bir zamanlar
yanılmışım Llorona, suyunki yazmış
- 25 VIII
asla ağlamayacaksın diyen bir şarkı
saçak altına saklanıyor kış çiçeğim
- IX
30 ölüm, kış akşamında sokak lambaları
bir pencere kapanıyor sonsuza değin
- X
meşelerin orada portakal rengi yarım ay
boş yataklar diye düşündü en hüzünlü şey

Onur Caymaz, *Pervaneyle Yaren* (2013)